EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 2.3.2021
COM(2021) 100 final

ZPRÁVA KOMISE

o jednáních týkajících se přístupu podniků z Unie na trhy třetích zemí v oblasti působnosti směrnice 2014/25/EU

ZPRÁVA KOMISE

o jednáních týkajících se přístupu podniků z Unie na trhy třetích zemí v oblasti působnosti směrnice 2014/25/EU

OBSAH

1. ÚVOD 2
2. VÍCESTRANNÁ A MNOHOSTRANNÁ JEDNÁNÍ 2
   2.1. DOHODA SVĚTOVÉ OBCHODNÍ ORGANIZACE O VLÁDNÍCH ZAKÁZKÁCH 3
      2.1.1. Revidovaná Dohoda o vládních zakázkách 3
      2.1.2. Přehled stávajícího rozsahu působnosti revidované dohody 3
      2.1.3. Přistoupení nových členů 4
   2.2. Všeobecná dohoda WTO o obchodu službami (GATS) 6
3. DOHODY EU S KAPITOLAMI O ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK 7
   3.1. Evropský hospodářský prostor (EHP) 7
   3.2. Dvoustranná dohoda se Švýcarskem 7
   3.3. Kapitoly o zadávání veřejných zakázek v dohodách o stabilizaci a přidružení v rámci unijní politiky rozšíření 8
   3.4. Kapitoly o zadávání veřejných zakázek v dohodách v rámci evropské politiky sousedství 8
      3.4.1. Ukrajina, Moldavsko, Gruzie 8
      3.4.2. Arménie 9
   3.5. Jiné dohody EU se závazky v oblasti zadávání veřejných zakázek 9
      3.5.1. Andské společenství (Kolumbie, Peru, Ekvádor) 9
      3.5.2. Kanada 9
      3.5.3. Střední Amerika 10
      3.5.4. Irák 10
      3.5.5. Japonsko 10
      3.5.6. Kazachstán 10
      3.5.7. Jižní Korea 11
      3.5.8. Singapur 11
      3.5.9. Vietnam 11
      3.5.10. Spojené království 11
4. PROBÍHAJÍCÍ DVOUSTRANNÁ JEDNÁNÍ A DOSUD NEPODEPSANÉ DOHODY 12
5. ZÁVĚRY 12

1. ÚVOD

Tato zpráva se předkládá Radě v souladu s články 85[1] a 86[2] směrnice 2014/25/EU („směrnice o veřejných službách“) o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb („odvětví veřejných služeb“)[3]. Jedna z předchozích zpráv byla vydána Komisí v roce 2009[4] na základě obdobných povinností podávání zpráv podle směrnice 2004/17/ES. Stávající zpráva přináší informace o hlavním vývoji z hlediska přístupu podniků z Unie na trhy veřejných zakázek třetích zemí v oblasti působnosti směrnice o veřejných službách[5] a otevírání zakázek na služby ve třetích zemích od roku 2009.

Přesněji řečeno, předkládaná zpráva vyhodnocuje pokrok v otevírání přístupu na trhy veřejných zakázek třetích zemí podnikům z Unie od přistoupení nových členů k mnohostranné Dohodě Světové obchodní organizace (WTO) o vládních zakázkách[6]. Tato zpráva rovněž poskytuje informace o výsledcích dvoustranných a regionálních obchodních jednání o přístupu podniků z Unie na trhy veřejných zakázek třetích zemí v odvětví veřejných služeb. Komise poskytuje komplexní hodnocení stavu provádění dohod o volném obchodu ve svých výročních zprávách o provádění[7].

Směrnice o veřejných službách se vztahuje na tři druhy subjektů (veřejné zadavatele, veřejné podniky a soukromé podniky se zvláštními nebo výhradními právy). Soukromé podniky se zvláštními nebo výhradními právy tudíž také podléhají směrnici o veřejných službách. Koncepce uplatňování pravidel pro zadávání veřejných zakázek na soukromé podniky činné v odvětví veřejných služeb však není celosvětově sdílena. V důsledku toho není vždy možné s třetími zeměmi vyjednat přístup k nákupům ze strany soukromých podniků činných v odvětví veřejných služeb a Evropská unie přijala v této oblasti jen omezené mezinárodní závazky (Dohodu o vládních zakázkách nebo dohody o volném obchodu).

2. VÍCESTRANNÁ A MNOHOSTRANNÁ JEDNÁNÍ

[1] Ustanovení čl. 85 odst. 5 směrnice 2014/25/EU uvádí toto: „Komise předloží Radě do 31. prosince 2015 a poté každý rok zprávu o pokroku učiněném v mnohostranných nebo dvoustranných jednáních týkajících se přístupu podniků z Unie na trhy třetích zemí v oblasti působnosti této směrnice, o výsledcích dosažených v těchto jednáních a o praktickém provedení všech dohod, které byly uzavřeny.“

[2] Ustanovení čl. 86 odst. 2 směrnice 2014/25/EU uvádí toto: „Komise do 18. dubna 2019 a poté pravidelně předloží Radě zprávu o zpřístupňování zakázek na služby ve třetích zemích a o průběhu jednání s těmito zeměmi o této problematice, zvláště v rámci Světové obchodní organizace (WTO).“

[3] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES.

[4] KOM(2009) 592 v konečném znění: Zpráva Komise o jednáních týkajících se přístupu podniků Společenství na trhy třetích zemí v oblasti působnosti směrnice 2004/17/ES, KOM(2009) 592 v konečném znění ze dne 28.10.2009. Zpráva byla vytvořena v souladu s ustanovením článků 58 a 59 směrnice 2004/17/ES.

[5] Ustanovení čl. 1 odst. 2 směrnice 2014/25/EU uvádí: „Zadáváním zakázek ve smyslu této směrnice je pořízení, dodávek, stavebních prací, nebo služeb prostřednictvím zakázky na dodávky, stavební práce a služby jedním či více zadavateli od hospodářských subjektů vybraných těmito zadavateli, pokud příslušné stavební práce, dodávky nebo služby jsou určeny k výkonu některé z činností uvedených v článcích 8 až 14.“

[6] Na rozdíl od mnohostranných obchodních dohod na úrovni WTO, závazných pro všechny členy WTO, je mnohostranná Dohoda o vládních zakázkách závazná pouze pro ty členy WTO, kteří ji přijali. V důsledku toho Dohoda o vládních zakázkách nevytváří povinnosti ani práva pro členy WTO, kteří ji nepřijali.

[7] Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění dohod o volném obchodu 1. ledna 2016 – 31. prosince 2016, COM/2017/0654 final; zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění dohod o volném obchodu 1. ledna 2017 – 31. prosince 2017, COM/2018/728 final; zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění dohod o volném obchodu na období od 1. ledna 2018 do 31. prosince 2018, COM/2019/455 final; zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění obchodních dohod EU 1. ledna 2019 – 31. prosince 2019, COM/2020/705 final.

2.1. DOHODA SVĚTOVÉ OBCHODNÍ ORGANIZACE O VLÁDNÍCH ZAKÁZKÁCH

Dohoda o vládních zakázkách je dodnes jedinou právně závaznou dohodou o zadávání vládních zakázek v rámci WTO. Jedná se o mnohostrannou dohodu spravovanou Výborem pro vládní zakázky.

V současné době je smluvními stranami této dohody 21 členů WTO včetně Evropské unie a jejích členských států, které se počítají jako jedna smluvní strana. Revidovaná Dohoda o vládních zakázkách byla podepsána dne 30. března 2012 a vstoupila v platnost dne 6. dubna 2014[8]. Stanoví další otevírání trhů veřejných zakázek smluvních stran dohody.

2.1.1. Revidovaná Dohoda o vládních zakázkách

Smluvní strany Dohody o vládních zakázkách dokončily úplnou revizi znění Dohody o vládních zakázkách i z ní vyplývajících závazků ohledně přístupu na trh. Revidované znění dohody zajišťuje větší srozumitelnost a transparentnost a zaručuje dodavatelům, dodávkám a službám ze smluvních stran dohody stejné postavení v postupech zadávání veřejných zakázek.

Revidovaná Dohoda o vládních zakázkách se skládá ze dvou částí: a) právního textu s pravidly o zásadách a postupech, které zadavatelé ze smluvních stran Dohody o vládních zakázkách musí uplatnit, a b) seznamu závazků každé ze smluvních stran („přílohy v dodatku I“). Seznamy závazků smluvních stran Dohody o vládních zakázkách jsou rozděleny do sedmi příloh zahrnujících ústřední orgány státní správy, orgány na nižší než ústřední úrovni, ostatní subjekty[9], zboží, služby, stavební služby a obecné poznámky. Tyto přílohy určují rozsah, v němž je zadávání zakázek na zboží a služby (včetně stavebních služeb) různými zadavateli dané smluvní strany dohody otevřeno účasti hospodářských subjektů pocházejících z jiných smluvních stran dohody. Jsou-li tito zadavatelé zahrnuti v příloze některé smluvní strany dohody, musí při zadávání zakázek na zboží a služby uplatňovat pravidla stanovená v revidované dohodě.

V revidované dohodě je zakotven závazek k dalším jednáním. Jak je stanoveno v čl. XXII odst. 7 revidované dohody, musí smluvní strany vést další jednání s cílem zdokonalit tuto dohodu, aby byla postupně omezena a odstraněna diskriminační opatření, a dosáhnout na základě vzájemnosti největšího možného rozšíření její působnosti mezi všemi smluvními stranami.

Rozsah působnosti není jednotný, míra otevřenosti zadávání zakázek v oblasti veřejných služeb konkurenci ze strany hospodářských subjektů ze smluvních stran se liší stát od státu a na rozsah působnosti se vztahují výjimky a vzájemná omezení.

2.1.2. Přehled stávajícího rozsahu působnosti revidované dohody

Opětovné jednání o Dohodě o vládních zakázkách vedlo k úspěšnému a pružnému rozšíření závazků smluvních stran ohledně přístupu na trh na základě zásady vzájemnosti. Podle Sekretariátu WTO by

[8] Ustanovení čl. XXIV odst. 9 předchozí verze Dohody o vládních zakázkách (Dohoda o vládních zakázkách z roku 1994, která byla podepsána dne 15. dubna 1994 a vstoupila v platnost dne 1. ledna 1996) umožňovalo smluvním stranám dohodu měnit mimo jiné s ohledem na zkušenosti získané při jejím provádění. Dne 15. prosince 2011 dosáhly smluvní strany Dohody o vládních zakázkách z roku 1994 politické dohody na ministerské úrovni o výsledcích příslušných jednání. Daná politická dohoda byla stvrzena přijetím rozhodnutí o výsledcích jednání Výborem pro vládní zakázky dne 30. března 2012. Na základě uvedeného rozhodnutí, které zahrnuje Protokol o změně Dohody o vládních zakázkách (dále jen „protokol“), potvrdily smluvní strany Dohody o vládních zakázkách z roku 1994 znění protokolu a otevřely ho pro přijetí těmito smluvními stranami. Protokol o změně Dohody o vládních zakázkách byl jménem Evropské unie schválen Radou. (2014/115/EU: Rozhodnutí Rady ze dne 2. prosince 2013 o uzavření Protokolu o změně Dohody o vládních zakázkách).

[9] Subjekty, které vykonávají veřejné služby.

rozšíření přístupu na trh vyneslo podnikům ze smluvních stran roční zisky z příležitostí přístupu na trh ve výši 80–100 miliard USD[10].

Rozšiřování oblasti působnosti na trhu o subjekty a zboží, služby a stavební služby, které jsou zahrnuty v seznamech závazků smluvních stran v rámci revidované dohody, pro hospodářské subjekty Unie celkově představuje nové příležitosti přístupu na trh.

Otevírání trhu Unie ve smyslu dohody je maximálně komplexní. V případech, kdy smluvní strany dohody stanoví omezený přístup na trh, se Evropská unie snaží zajistit vzájemnost zavedením výhrad z rozsahu působnosti na trhu, aby opětovala omezení rozsahu působnosti na trhu jiných smluvních stran. Takové výhrady se například uplatňují vůči Spojeným státům, Kanadě, Japonsku, Koreji, Austrálii a Novému Zélandu. Většina výhrad se týká odvětví veřejných služeb (elektřiny, dodávek pitné vody, přístavů a železnic), kde je rozsah působnosti jiných smluvních stran skromnější než rozsah působnosti EU.

2.1.3. Přistoupení nových členů

Evropská unie podporuje přistoupení nových členů a bude tak nadále činit za účelem dalšího otevírání trhů veřejných zakázek ve třetích zemích. Účast na Dohodě o vládních zakázkách v průběhu posledních let neustále narůstá. V důsledku toho došlo k rozšíření oblasti působnosti na trhu včetně zakázek na veřejné služby.

Od předchozí zprávy došlo k dalšímu rozšíření Evropské unie, což zvýšilo rozsah působnosti Dohody o vládních zakázkách v EU. Dne 1. července 2013 vstoupilo do Evropské unie Chorvatsko. V důsledku toho byla nabídka dohody pro Evropskou unii od 1. července 2013 rozšířena na Chorvatsko. Úpravy dodatků Unie navrhované Unií byly přijaty Výborem pro vládní zakázky na formálním zasedání dne 27. června 2013[11].

2.1.3.1. Arménie

Arménie požádala o přistoupení k Dohodě o vládních zakázkách v září 2009. Následně předložila upravenou nabídku v dubnu 2010 a konečnou nabídku v září 2010. V srpnu 2011 uložila svůj dokument o přistoupení v návaznosti na rozhodnutí Výboru pro vládní zakázky. Dohoda z roku 1994 vstoupila pro Arménii v platnost dne 15. září 2011. Arménie rovněž ratifikovala revidovanou dohodu, která pro ni vstoupila v platnost dne 6. června 2015.

Mezi závazky Arménie v rámci revidované dohody patří zakázky na veřejné služby. Finanční limity byly stanoveny ve výši 400 000 ZPČ[12] pro zboží, 400 000 ZPČ pro služby a 5 000 000 ZPČ pro stavební služby.

2.1.3.2. Černá Hora

Černá Hora požádala o přistoupení k Dohodě o vládních zakázkách v říjnu 2013 a v listopadu 2013 podala svou původní nabídku. Druhou upravenou nabídku zaslala v červnu 2014, konečnou nabídku pak v červenci 2014. V říjnu 2014 přijal Výbor pro vládní zakázky rozhodnutí vyzývající Černou Horu k přistoupení k dohodě. Po uložení dokumentu o přistoupení vstoupila revidovaná dohoda pro Černou Horu v platnost dne 15. července 2015.

[10] Zpráva generálního ředitele osmé Konferenci ministrů Světové obchodní organizace, WT/MIN(11)/5, 18. listopadu 2011.
[11] GPA/118 ze dne 27. června 2013.
[12] Zvláštní práva čerpání

Černá Hora umožňuje smluvním stranám Dohody o vládních zakázkách přístup k zakázkám všech veřejných služeb činných ve stejných odvětvích (tedy v odvětví pitné vody, elektřiny, letišť, přístavů, městské a železniční dopravy), která stanoví Evropská unie, a uplatňuje stejné výhrady založené na vzájemnosti, jež Evropská unie uplatňuje vůči ostatním smluvním stranám dohody. Finanční limity byly stanoveny ve výši 400 000 ZPČ pro zboží, 400 000 ZPČ pro služby a 5 000 000 ZPČ pro stavební služby.

2.1.3.3. Nový Zéland

Nový Zéland požádal o přistoupení k Dohodě o vládních zakázkách v září 2012. Svou konečnou nabídku podal v červenci 2014. V říjnu 2014 přijal Výbor pro vládní zakázky rozhodnutí o přistoupení Nového Zélandu k revidované dohodě. Po uložení dokumentu o přistoupení vstoupila revidovaná dohoda pro Nový Zéland v platnost v srpnu 2015.

Závazky Nového Zélandu v rámci revidované dohody zahrnují v příloze o „ostatních subjektech“ čtyři státem vlastněné podniky činné v odvětví veřejných služeb letecké dopravy, meteorologických služeb, železniční dopravy a elektrické energie (Airways Corporation of New Zealand Limited, Meteorological Service of New Zealand Limited, KiwiRail Holdings Limited a Transpower New Zealand Limited). Finanční limity byly stanoveny ve výši 400 000 ZPČ pro zboží, 400 000 ZPČ pro služby a 5 000 000 ZPČ pro stavební služby.

2.1.3.4. Ukrajina

Ukrajina požádala o přistoupení k Dohodě o vládních zakázkách v prosinci 2012. Konečnou nabídku podala v červnu 2015. V listopadu 2015 přijal Výbor pro vládní zakázky rozhodnutí o přistoupení Ukrajiny k revidované dohodě. V návaznosti na uložení dokumentu o přistoupení vstoupila revidovaná dohoda pro Ukrajinu v platnost dne 18. května 2016.

Ukrajina poskytuje rozsah působnosti s ohledem na velký počet odvětví veřejných služeb a stanoví orientační seznam subjektů činných v těchto odvětvích v souladu s přístupem založeným na definici. Ukrajina vylučuje zakázky zadávané přidruženým podnikům a společným podnikům. Finanční limity byly stanoveny ve výši 400 000 ZPČ pro zboží, 400 000 ZPČ pro služby a 5 000 000 ZPČ pro stavební služby.

2.1.3.5. Moldavská republika

V lednu 2002 požádala Moldavská republika o přistoupení k Dohodě o vládních zakázkách. Konečnou nabídku podala v květnu 2015. V září 2015 přijal Výbor pro vládní zakázky rozhodnutí o přistoupení Moldavské republiky. V návaznosti na uložení jejího dokumentu o přistoupení vstoupila revidovaná dohoda pro Moldavskou republiku v platnost dne 14. července 2016.

Moldavská republika nabízí přístup k zakázkám zadaným všemi subjekty označenými podle vnitrostátního práva jako veřejní zadavatelé a činnými v odvětví veřejných služeb, jako jsou odvětví pitné vody, elektrické a/nebo tepelné energie (výroba, doprava, distribuce), přístavů nebo jiných terminálových zařízení, městské a železniční dopravy. Orientační seznam subjektů je přiložen. Žádné výhrady nejsou uvedeny. Finanční limity byly stanoveny ve výši 400 000 ZPČ pro zboží, 400 000

ZPČ pro služby a 5 000 000 ZPČ pro stavební služby. Finanční limity na zboží a na služby byly nicméně podrobeny dvouletému přechodnému období[13].

2.1.3.6. Austrálie

V červnu 2015 požádala Austrálie o přistoupení k Dohodě o vládních zakázkách. Upravené nabídky podala v září 2016 a v červnu 2017 a svou konečnou nabídku v březnu 2018. Jednání o přistoupení Austrálie k revidované dohodě byla dokončena a v říjnu 2018 přijal Výbor pro vládní zakázky rozhodnutí o přistoupení Austrálie k revidované dohodě. V návaznosti na uložení dokumentu o přistoupení vstoupila revidovaná dohoda pro Austrálii v platnost dne 5. května 2019.

Veřejné služby, železnice a další oblasti související s dopravou (například výstavba silnic či přístavy) spadají do odpovědnosti jednotlivých států a teritorií Austrálie. Působnost revidované dohody se nevztahuje na zakázky na veřejné služby zadané subjekty uvedenými na seznamu pro Teritorium hlavního města. Finanční limity byly stanoveny ve výši 355 000 ZPČ pro zboží, 355 000 ZPČ pro služby a 5 000 000 ZPČ pro stavební služby. Státní obchodní podniky v Austrálii, které se zdají být srovnatelné s veřejnými podniky v EU, jež Unie pro účely zadávání veřejných zakázek nabízí, pokud jsou činné v odvětví vodního hospodářství, elektrické energie, přístavů, letišť, městské a železniční dopravy (přístup založený na definici), nejsou v odvětví veřejných služeb zahrnuty.

2.1.3.7. Spojené království

Během přechodného období stanoveného v dohodě o vystoupení mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím[14] (1. února 2020 – 31. prosince 2020) se na Spojené království jakožto na člena Evropské unie nadále vztahovala revidovaná Dohoda o vládních zakázkách. Po uplynutí přechodného období přistoupilo Spojené království k revidované dohodě jako samostatná smluvní strana dne 1. ledna 2021. Konečná nabídka Spojeného království podle Dohody o vládních zakázkách přebírá podmínky stávající listiny závazků Unie v rámci revidované Dohody o vládních zakázkách v rozsahu, v němž je použitelná na Spojené království, včetně odvětví veřejných služeb[15].

2.1.3.8. Probíhající přistoupení

V současné době se 11 členů WTO formálně nachází v procesu přistoupení (Albánská republika, Brazilská federativní republika, Čínská lidová republika, Gruzie, Jordánské hášimovské království, Republika Kazachstán, Kyrgyzská republika, Republika Severní Makedonie, Sultanát Omán, Ruská federace, Republika Tádžikistán). V souvislosti s procesem přistoupení Albánie, Gruzie, Jordánska a Ománu však momentálně neprobíhá žádná činnost. Další čtyři členové WTO přijali ve svých protokolech o přistoupení k WTO závazky k zahájení procesu přistoupení k revidované Dohodě o vládních zakázkách. Jedná se o Islámskou republiku Afghánistán, Mongolsko, Království Saúdská Arábie a o Seychelskou republiku.

2.2. Všeobecná dohoda WTO o obchodu službami (GATS)

[13] V prvním roce po přistoupení byly finanční limity pro zboží a služby stanoveny na 600 000 ZPČ a v druhém roce po přistoupení na 500 000 ZPČ. Od začátku třetího roku po přistoupení jsou limity stanoveny na 400 000 ZPČ.

[14] Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii (Úř. věst. L 29, 31.1.2020, s. 7) (dále jen „dohoda o vystoupení“).

[15] V příloze 3 („Ostatní subjekty“) zahrnuje konečná nabídka Spojeného království zadavatele činné v odvětví veřejných služeb a převzaté z listiny Unie. Orientační seznam subjektů podle konečné nabídky Spojeného království v rámci Dohody o vládních zakázkách zůstává shodný se seznamy za Spojené království v rámci listiny Unie.

Ustanovení čl. XIII odst. 2 Všeobecné dohody o obchodu službami obsahují prověrkovou doložku, která stanoví, že „v průběhu 2 let od data vstupu v platnost Dohody o WTO se v rámci této Dohody uskuteční mnohostranná jednání o vládních zakázkách ve službách“.

Na základě tohoto pověření, které se vztahuje obecně na vládní zakázky v oblasti služeb zadané jakýmkoli zadavatelem (a neomezuje se tedy na poskytovatele veřejných služeb), učinila Evropská unie v rámci jednání konkrétní návrhy, aby byla do mnohostranné dohody o obchodu se službami (TISA) zahrnuta příloha o vládních zakázkách v oblasti služeb. Jednání o dohodě TISA, o nichž byly řádně informovány Rada i Parlament, zatím nebyla ukončena a pro tuto chvíli jsou přerušena.

3. DOHODY EU S KAPITOLAMI O ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

3.1. Evropský hospodářský prostor (EHP)

Ve smyslu článku 65 a přílohy XVI Dohody o EHP se ustanovení směrnice o veřejných službách uplatňují ve všech zemích ESVO. Norsko, Lichtenštejnsko a Island nadále poskytují přístup podnikům z Unie ke svým zakázkám na veřejné služby, přičemž nabízejí rozsah působnosti, jež odpovídá rozsahu působnosti směrnice o veřejných službách.

Poslední rozšíření EU proběhlo dne 1. července 2013, kdy se jejím členem stalo Chorvatsko. Země, která se stane členem Evropské unie, musí rovněž podat žádost o to, aby se stala smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru[16]. Dohoda o účasti Chorvatské republiky v Evropském hospodářském prostoru („Dohoda o rozšíření EHP“) a tři související dohody[17] byly podepsány dne 11. dubna 2014. Dohoda o rozšíření EHP se prozatímně uplatňuje od 12. dubna 2014.

3.2. Dvoustranná dohoda se Švýcarskem

Evropská unie a Švýcarsko mají v oblasti zadávání veřejných zakázek dlouhotrvající vztah jakožto smluvní strany Dohody o vládních zakázkách a dvoustranné dohody o jistých aspektech zadávání veřejných zakázek uzavřené v roce 1999. V rámci Dohody o vládních zakázkách byl vztah mezi EU a Švýcarskem do 31. prosince 2020 upraven ustanoveními této dohody z roku 1994. Pokud jde o veřejné služby, vztahovaly se závazky Švýcarska v rámci dohody z roku 1994 pouze na veřejné orgány a veřejné podniky v následujících odvětvích: vodní hospodářství, elektrická energie, systém veřejné městské dopravy, letiště a domácí přístavy. Dne 1. ledna 2021 přistoupilo Švýcarsko k revidované dohodě[18], v souladu s níž zahrne do rozsahu působnosti i poštovní služby uvedené v příloze 3.

Dvoustranná dohoda o zadávání veřejných zakázek[19] doplňuje závazky Švýcarska a EU v rámci Dohody o vládních zakázkách. Tuto dohodu přesahuje tím, že si EU a Švýcarsko vzájemně umožňují přístup k zadávání veřejných zakázek nad finanční limity na zboží, práci a služby jak veřejnými subjekty (veřejnými orgány a veřejnými podniky), tak soukromými podniky veřejných služeb činnými na základě zvláštních či výhradních práv v oblasti telekomunikací, železnic, plynu, tepla, ropy, uhlí nebo jiných pevných paliv, jakož i soukromými podniky veřejných služeb činnými na základě

[16] Článek 128 Dohody o Evropském hospodářském prostoru.
[17] Dohoda o účasti Chorvatské republiky v Evropském hospodářském prostoru a tři související dohody, Úř. věst. L 170, 11.6.2014, s. 5.
[18] Dohoda o vládních zakázkách z roku 2012 vstoupila pro Švýcarsko v platnost dne 1. ledna 2021. Téhož dne byla Dohoda o vládních zakázkách z roku 1994 nahrazena Dohodou o vládních zakázkách z roku 2012.
[19] Dohoda mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací o některých aspektech vládních zakázek, Úř. věst. L 114, 30.4.2002, s. 430.

zvláštních nebo výhradních práv v oblasti elektrické energie, pitné vody, námořních nebo vnitrozemských přístavů, letišť a městské dopravy.

3.3. Kapitoly o zadávání veřejných zakázek v dohodách o stabilizaci a přidružení v rámci unijní politiky rozšíření

Dohody o stabilizaci a přidružení jsou součástí unijního procesu stabilizace a přidružení. Od zahájení tohoto procesu Evropská unie postupně uzavřela dvoustranné dohody o stabilizaci a přidružení včetně obchodních závazků s každým partnerem ze západního Balkánu:

- s Albánií (vstoupila v platnost v roce 2009),
- se Severní Makedonií (vstoupila v platnost v roce 2004),
- s Černou Horou (vstoupila v platnost v roce 2010),
- se Srbskem (vstoupila v platnost v roce 2013),
- s Bosnou a Hercegovinou (vstoupila v platnost v roce 2015), a dále
- s Kosovem* (vstoupila v platnost v roce 2016)[20].

Jelikož cílem dohod o stabilizaci a přidružení je pomoci daným zemím západního Balkánu vybudovat kapacitu pro přijímání a provádění unijního práva, jsou vzájemné závazky vykládány asymetricky.

To platí i pro příslušná ustanovení o zadávání veřejných zakázek. Když dohoda o stabilizaci a přidružení vstoupí v platnost, hospodářské subjekty signatářského státu, ať jsou usazeny v Evropské unii či nikoli, získají přístup k zadávacím řízením v Evropské unii v souladu s unijními pravidly zadávání veřejných zakázek. To platí i o zakázkách v odvětví veřejných služeb, jakmile signatářský stát příjme právní předpisy zavádějící v této oblasti pravidla Unie.

Hospodářské subjekty z EU usazené v signatářském státě získají přístup k zadávacím řízením v dané zemi za podmínek, které nejsou méně příznivé než podmínky uplatňované na vnitrostátní podniky, když dohoda vstoupí v platnost.

Hospodářské subjekty z EU neusazené v signatářském státě získají přístup k zadávacím řízením v dané zemi za podmínek, které nejsou méně příznivé než podmínky uplatňované na vnitrostátní podniky daného státu ve lhůtě stanoveného počtu let od vstupu každé dohody v platnost.

3.4. Kapitoly o zadávání veřejných zakázek v dohodách v rámci evropské politiky sousedství

3.4.1. Ukrajina, Moldavsko, Gruzie

V rámci širších dohod o přidružení podepsaly Ukrajina, Moldavsko a Gruzie dohody s EU o vytvoření prohloubené a komplexní zóny volného obchodu.

Taková prohloubená a komplexní zóna volného obchodu je spojena s širším procesem sbližování právních předpisů. Zadávání veřejných zakázek hraje v této souvislosti důležitou roli: uvedené tři

[20] Albánie, Republika Severní Makedonie, Černá Hora a Srbsko jsou kandidátskými zeměmi na členství v EU. Bosna a Hercegovina a Kosovo* jsou potenciálními kandidátskými zeměmi na členství v EU.
* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

země souhlasily se zavedením (v určité přechodné lhůtě a podle detailního plánu) téměř veškerých právních předpisů Evropské unie o zadávání veřejných zakázek, jako by byly součástí EU. Nakonec tedy budou právní předpisy o zadávání veřejných zakázek těchto tří zemí založeny na normách stanovených směrnicí 2014/25/EU.

3.4.2. Arménie

Dvoustranné obchodní vztahy mezi EU a Arménií jsou řízeny dohodou o komplexním a posíleném partnerství. Jednání o dohodě byla dokončena v únoru 2017. Dohoda se prozatímně uplatňuje od června 2018. Nová dohoda nahrazuje dohodu o partnerství a spolupráci z roku 1999.

Jelikož Arménie již poskytla velmi komplexní rozsah působnosti v rámci Dohody o vládních zakázkách, je jediným přidaným rysem kapitoly dvoustranné dohody to, že objasňuje rozsah koncesí na stavební práce. To se týká všech uvedených subjektů včetně poskytovatelů veřejných služeb.

3.5. Jiné dohody EU se závazky v oblasti zadávání veřejných zakázek

3.5.1. Andské společenství (Kolumbie, Peru, Ekvádor)

EU uzavřela komplexní obchodní dohodu s Kolumbií a s Peru, která se prozatímně uplatňuje v Peru od 1. března 2013 a v Kolumbii od 1. srpna 2013.

Protokol o přistoupení Ekvádoru byl podepsán v listopadu 2016 a prozatímně se uplatňuje od 1. ledna 2017.

Pokud jde o veřejné služby, nabídlo Peru v příloze o „ostatních subjektech“ obchodní dohody, aby se rozsah působnosti subjektů činných v odvětví energetiky, vodního hospodářství, letišť a poštovních služeb vztahoval na veřejné zakázky nad finanční limity odpovídající těm, jež platí pro subjekty činné v odvětví veřejných služeb v nabídce EU.

Kolumbie uvedla zadavatele na ústřední úrovni a pozměnila oblast působnosti některých subjektů na nižší než ústřední úrovni (rozhodnutí Výboru pro obchod 1/2017) a v příloze „ostatní subjekty“ uvedla několik nezávislých subjektů činných v různých oblastech. EU vyjádřila znepokojení nad tím, že dodavatelům z EU není přiznáno národní zacházení u zakázek na nižší než ústřední úrovni, zejména v oblasti veřejných služeb. Probíhají odborné diskuze s cílem nalézt oboustranně vyhovující řešení[21].

V příloze svého protokolu o přistoupení nabízí Ekvádor zahrnout do rozsahu působnosti v oblasti veřejných zakázek několik veřejných podniků činných v odvětví energetiky, telekomunikací, poštovních služeb, dopravy (včetně železniční), vodního hospodářství a čištění odpadních vod.

3.5.2. Kanada

Nová obchodní dohoda mezi EU a Kanadou („CETA“) se prozatímně uplatňuje od 21. září 2017. Kapitola o zadávání veřejných zakázek obsahuje důležité nové závazky ohledně přístupu na trh pro obě strany.

V odvětví veřejných služeb většina státem vlastněných poskytovatelů veřejných služeb v Kanadě funguje jako „korunní korporace“ (Crown Corporation), tj. státem vlastněný podnik, který funguje nezávisle na vládě. Na základě závazku týkajícího se zadávání veřejných zakázek většiny těchto

[21] Zpráva o provádění obchodních dohod EU z 12. listopadu 2020 a pracovní dokument útvarů Komise přiložený ke zprávě, k dispozici na adrese: https://trade.ec.europa.eu

korunních korporací znamená CETA historický krok kupředu v tom, že umožňuje uchazečům z EU nediskriminační přístup k zakázkám kanadských poskytovatelů elektrické energie, dopravy po železnici a vodních cestách, místní dopravy, pitné vody a výroby, distribuce a dodávek plynu. Seznam s položkami příslušných kanadských subjektů je k dispozici v přílohách 19-1 až 19-3 dohody CETA.

3.5.3. Střední Amerika

EU a země Střední Ameriky podepsaly dohodu o přidružení; její obchodní pilíř se prozatímně uplatňuje od 1. srpna 2013 v Hondurasu, Nikaragui a Panamě, od 1. října 2013 v Kostarice a Salvadoru a od 1. prosince 2013 v Guatemale.

Na odvětví veřejných služeb se vztahují následující závazky ohledně přístupu na trh:

- Kostarika zahrnula subjekty v odvětví dopravy, energetiky, vodního hospodářství a elektrické energie,
- Guatemala zahrnula subjekty v odvětví telekomunikací a přístavů,
- Nikaragua zahrnula subjekty v odvětví poštovních služeb, energetiky, vodního hospodářství a čištění odpadních vod,
- Panama zahrnula subjekty v odvětví elektrické energie, dopravy, vodního hospodářství a čištění odpadních vod,
- Honduras zahrnul přístavní orgán.

3.5.4. Irák

Dohoda o partnerství a spolupráci mezi EU a Irákem se prozatímně uplatňuje od 1. srpna 2012. V odvětví veřejných služeb Irák odráží závazky EU v oblasti vodního hospodářství, elektrické energie, dopravy a energetiky.

3.5.5. Japonsko

Dne 1. února 2019 vstoupila v platnost dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem. Pokud jde o zadávání veřejných zakázek, získala EU lepší přístup k zakázkám zadávaným v nabídkovém řízení v Japonsku jak orgány ústřední správy, tak orgány regionální a místní správy. Pokud jde o veřejné služby, významná jsou následující zlepšení:

Železnice: Jedním z přednostních zájmů EU v jednáních bylo zajistit větší přístup na japonský trh železničních zařízení a infrastruktury. Japonsko ve velké míře souhlasilo s tím, že toto nabídne, a to tím, že výslovně udělilo přístup k veřejným zakázkám na zboží a služby související s provozní bezpečností přepravy cestujících. Od 1. února 2020 se takzvaná doložka o bezpečnosti provozu v Dohodě o vládních zakázkách, přestože zůstává zavedena, již neuplatňuje na uchazeče z EU, jelikož ti mohou vycházet z dvoustranné dohody.

Japonsko také souhlasilo s výměnou dopisů ohledně železnic, což ukotvuje stávající spolupráci mezi oběma stranami v železniční dopravě v dohodě o volném obchodu. Tato spolupráce zahrnuje „průmyslový dialog o železnicích“ a „skupinu technických odborníků na železnice“.

Pokud jde o jiné veřejné služby, Japonsko souhlasilo s tím, že uchazečům z EU otevře nabídky na distribuci elektřiny (29 subjektů). Japonsko navíc souhlasilo s udělením nediskriminačního přístupu dodavatelům z EU na trhy zakázek ve 48 městech s přibližně 300 000 obyvateli. Tato města představují zhruba 15 % japonské populace. To je v kontextu této zprávy důležité, neboť většina veřejných služeb v Japonsku je řízena na obecní úrovni.

3.5.6. Kazachstán

Posílená dohoda o partnerství a spolupráci mezi EU a Kazachstánem, podepsaná v prosinci 2015, prozatímně uplatňovaná od 1. května 2016 a v platnosti od 1. března 2020, je prvním případem nepreferenční obchodní dohody zahrnující komplexní kapitolu o zadávání veřejných zakázek se vzájemnými závazky ohledně přístupu na trh. Tyto závazky ohledně přístupu na trh nezahrnují zadávání zakázek na veřejné služby v oblasti působnosti směrnice 2014/25/EU.

3.5.7. Jižní Korea

EU a Korea mají dlouhotrvající vztah v oblasti zadávání veřejných zakázek jakožto smluvní strany Dohody o vládních zakázkách. Tento vztah byl opětovně stvrzen začleněním většiny pravidel Dohody o vládních zakázkách, jakož i závazků obou stran v rámci této dohody (včetně jejich následných úprav) do dohody o volném obchodu, která se prozatímně uplatňuje od července 2011 (a byla formálně ratifikována v prosinci 2015). Od ledna 2016 se mezi EU a Koreou používá revidovaná Dohoda o vládních zakázkách.

V odvětví veřejných služeb se Korea zavázala otevřít podnikům z EU veřejné zakázky zadavatelů činných v odvětví energetiky, vody, elektrické energie, místní a železniční dopravy, včetně vysokorychlostních železnic (od vstupu revidované Dohody o vládních zakázkách v platnost).

3.5.8. Singapur

EU a Singapur podepsaly obchodní dohodu dne 19. října 2018. Na základě souhlasu Evropského parlamentu ze dne 13. února 2019 a rozhodnutí Rady o uzavření této dohody ze dne 8. listopadu 2019 vstoupila dohoda o volném obchodu v platnost dne 21. listopadu 2019. V rámci obchodní dohody obsahuje kapitola o zadávání veřejných zakázek ustanovení založená na Dohodě o vládních zakázkách. Singapur a EU jsou smluvními stranami této dohody. V obchodní dohodě přesáhly EU a Singapur své závazky v oblasti vládních zakázek vyplývající z členství ve WTO.

Pokud jde o veřejné služby, Singapur poskytl více otevření než v Dohodě o vládních zakázkách, jelikož otevřel veřejné zakázky na určité veřejné služby, jako je energetika (Úřad pro trh s energiemi), a zahrnul další zadavatele, například veřejné subjekty činné v odvětví letišť a místní dopravy.

3.5.9. Vietnam

Evropská unie a Vietnam podepsaly obchodní dohodu a dohodu o ochraně investic dne 30. června 2019. Obchodní dohoda byla uzavřena Radou dne 30. března 2020 a vstoupila v platnost dne 1. srpna 2020.

Dohoda poskytuje příležitosti k posílení obchodu, podpoře pracovních příležitostí a k růstu na obou stranách otevíráním služeb a trhů veřejných zakázek. Podniky z EU budou mít lepší přístup na vietnamské trhy veřejných zakázek než podniky z kterékoli jiné země. Kapitola o zadávání veřejných zakázek obchodní dohody obsahuje ustanovení založená na zásadách nediskriminace, transparentnosti a spravedlnosti v postupech pro zadávání veřejných zakázek Dohody o vládních zakázkách.

Pokud jde o rozsah působnosti v oblasti přístupu na trh v odvětví veřejných služeb, uvádí Vietnam v příloze dohody o „ostatních subjektech“ 42 subjektů, včetně subjektů činných v odvětví železnic (Vietnamské dráhy) a elektrické energie (Vietnamská elektřina). EU poskytuje Vietnamu vzájemné závazky, přičemž otevírá dvě odvětví veřejných služeb zahrnutá do Dohody o vládních zakázkách: elektrickou energii a železnice.

3.5.10. Spojené království

Dne 24. prosince 2020 uzavřely Evropská unie a Spojené království dohodu o obchodu a spolupráci[22], která se začala prozatímně uplatňovat od 1. ledna 2021.

Dohoda obsahuje jedna z nejambicióznějších ustanovení o zadávání veřejných zakázek, která byla kdy Evropskou unií zavedena a která přesahují závazky v rámci Dohody o vládních zakázkách. Stanoví pravidla pro používání elektronických prostředků při zadávání zakázek, elektronické uveřejňování oznámení, environmentální, sociální a pracovněprávní aspekty a vnitrostátní přezkumná řízení. Evropská unie a Spojené království rozšířily působnost v oblasti vzájemného přístupu na trh nad rámec Dohody o vládních zakázkách přidáním: odvětví distribuce plynu a tepla, soukromých podniků veřejných služeb se zvláštními nebo výhradními právy a řady dalších služeb v odvětví pohostinství, telekomunikací, nemovitostí, vzdělávání a dalších odvětví podnikání.

Dohoda dále stanoví nediskriminaci podniků z EU usazených ve Spojeném království (a naopak) ve věci jakýchkoli zakázek (tj. včetně zakázek s nižšími finančními limity, než udává Dohoda o vládních zakázkách a dohoda o obchodu a spolupráci, a nezahrnutých zakázek).

4. PROBÍHAJÍCÍ DVOUSTRANNÁ JEDNÁNÍ A DOSUD NEPODEPSANÉ DOHODY

Jednání o obchodních dohodách, jejichž cílem je vždy zahrnutí kapitol o zadávání vládních zakázek, probíhají s těmito zeměmi: Austrálií, Ázerbájdžánem, Chile, Indonésií, Kyrgyzstánem, Novým Zélandem a Uzbekistánem.

EU a sdružení Mercosur v zásadě dosáhly dohody (v rámci obchodní části dohody o přidružení) dne 28. června 2019. EU a Mexiko v zásadě dosáhly dohody dne 21. dubna 2018, přičemž tato dohoda byla doplněna dohodou o zadávání veřejných zakázek na nižší než střední úrovni dosaženou v dubnu 2020.

5. ZÁVĚRY

Evropská unie po mnoho let podporuje otevírání trhů veřejných zakázek prostřednictvím odstraňování překážek.

V této souvislosti Evropská unie nadále podporuje přistupování nových členů k Dohodě o vládních zakázkách, která zůstává klíčovým nástrojem pro otevírání mezinárodních trhů veřejných zakázek v rámci WTO. Evropská unie zároveň nadále vyjednává a provádí ambiciózní dvoustranné a regionální obchodní dohody. Tyto snahy na mnohostranné a dvoustranné úrovni umožní podnikům z Unie využívat na základě transparentnosti, národního zacházení a nediskriminace dalších příležitostí, a to i v odvětví veřejných služeb.

[22] Dohoda o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska na straně druhé, Úř. věst. L 444, 31.12.2020, s. 14.